

I. Az a katonai bíró, aki egyben a fiatalkorúak ügyeinek intézésére az Országos Bírósági Hivatal elnöke által kijelölt bíró, eljárhat a fiatalkorúak büntetőügyeiben akár az elsőfokú tanács elnökeként, akár a másodfokú tanács egyik tagjaként; utóbbi esetekben akkor, ha a tanács másik tagja ilyen kijelöléssel rendelkezik, e kijelölés nélkül is [Be. 448. § (2) bek., 471. § (3) bek.].

II. Abban az esetben, ha a törvényszék katonai tanácsa olyan ügyben jár el, amely fiatalkorú vádlott ellen is folyik, akkor felel meg a katonai tanács összetétele a tanács elnökének a fiatalkorúak ügyeinek intézésre kijelölt volta mellett a fiatalkorúakra vonatkozó szabályoknak is, ha a katonai ülnökök egyike pedagógus [Be. 373. § (1) bek. II. a) pontja, 448. § (2) és (3) bek., 471. § (3) bek., 472. § (1) bek.].

- [1] A törvényszék katonai tanácsa a 2014. október 15. napján meghozott ítéletével bűnösnek mondta ki
- [2] – L. A. volt szerződéses szakaszvezető I. r. terheltet csoportos garázdaság büntettségében [Btk. 339. § (2) bek. a) pont] és tártettesként elkövetett súlyos testi sértés büntettségében [Btk. 164. § (1) bek., (3) bek.];
- [3] – G. A. volt szerződéses szakaszvezető II. r. terheltet 2 rendbeli csoportos garázdaság büntettségében [Btk. 339. § (2) bek. a) pont], tártettesként elkövetett súlyos testi sértés büntettségében [Btk. 164. § (1) bek., (3) bek.] és súlyos testi sértés büntettségének kísérletében [Btk. 164. § (1) bek., (3) bek.];
- [4] – fk. G. T. A. III. r. terheltet 2 rendbeli, csoportosan elkövetett garázdaság büntettségében [1978. évi IV. tv. 271. § (1) bek., (2) bek. a) pont], tártettesként elkövetett súlyos testi sértés büntettségében [1978. évi IV. tv. 170. § (1) bek., (2) bek.] és súlyos testi sértés büntettségének kísérletében [1978. évi IV. tv. 170. § (1) bek., (2) bek.];
- [5] - fk. Sz. S. IV. r. terheltet csoportosan elkövetett garázdaság büntettségében [1978. évi IV. tv. 271. § (1) bek., (2) bek. a) pont], súlyos testi sértés büntettségének kísérletében [1978. évi IV. tv. 170. § (1) bek., (2) bek. a) pont], bűnsegédként elkövetett súlyos testi sértés büntettségének kísérletében [1978. évi IV. tv. 170. § (1) bek., (2) bek.] és könnyű testi sértés vétségében [1978. évi IV. tv. 170. § (1) bek.].
- [6] Ezért
- [7] – L. A. volt szerződéses szakaszvezető I. r. terheltet halmazati büntetésül hat hónap, végrehajtásában három évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre, valamint lefokozásra ítélte azzal, hogy őt előzetes mentesítésben részesítette;

- [8] – G. A. volt szerződéses szakaszvezető II. r. terhelten halmazati büntetésül hét hónap, végrehajtásában három évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre, valamint lefokozásra ítélte azzal, hogy őt előzetes mentesítésben részesítette;
- [9] – fk. G. T. A. III. r. terhelten halmazati büntetésül nyolc hónap, végrehajtásában három évi próbaidőre felfüggesztett fiatakorúak fogházbüntetésére ítélte és megállapította, hogy a terhelten pártfogó felügyelet alatt áll;
- [10] – fk. Sz. S. IV. r. terhelten halmazati büntetésül hét hónap, végrehajtásában három évi próbaidőre felfüggesztett fiatakorúak fogházbüntetésére ítélte azzal, hogy őt előzetes mentesítésben részesítette.
- [11] Ugyanakkor fk. Sz. Zs. M. V. r. és fk. B. B. VI. r. terhelten a garázdaság büntetékének [Btk. 339. § (2) bek. a) pont], súlyos testi sértés büntetékének kísérletének [Btk. 164. § (1) bek., (3) bek.] és a bűnsegédként elkövetett súlyos testi sértés büntetékének kísérletének [Btk. 164. § (1) bek., (3) bek.] vádja alól felmentette.
- [12] Az ítélet G. A. volt szerződéses szakaszvezető II. r. terhelten szemben 2014. október 20. napján, fk. G. T. A. III. r. terhelten szemben 2014. december 11. napján, fk. Sz. S. IV. r. terhelten szemben 2014. december 29. napján jogerőre emelkedett.
- [13] A másodfokon eljáró ítélőtábla katonai tanácsa a 2016. január 15. napján meghozott végzésével a törvényszék katonai tanácsának ítéletét L. A. volt szakaszvezető I. r., fk. Sz. Zs. M. V. r. és fk. B. B. VI. r. terheltekre vonatkozó részében felülbírált és azt helybenhagyta.
- [14] A jogerős határozatok ellen a fellebbezési főügyészség terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjára hivatkozva.
- [15] Az indítványozó szerint a korábbi eljárási törvény, az 1973. évi I. törvény hatálya alatt a következetes ítélkezési gyakorlat szerint akkor, ha a katonai büntetőeljárásban fk. terhelten ügyét is elbírálták, az 1973. évi I. törvény 331. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel, a szoros összefüggés folytán a törvény XIII. Fejezetének a fiatakorúakra vonatkozó külön rendelkezéseit a katonai büntetőeljárásban is alkalmazni kellett, és ezt fejtette ki a Legfelsőbb Bíróság is a BH 1996.140. szám alatt közzétett eseti döntésében.
- [16] Utalt arra is, hogy a Be. korábban hatályos Be. 492. §-ára figyelemmel ettől eltérően nem kellett alkalmazni a katonai büntetőeljárásban a XX. – azaz a fiatakorúak elleni eljárásra vonatkozó – Fejezet szabályait, azonban ezt a rendelkezést a jogalkotó 2006. július 1. napjával hatályon kívül helyezte. Ezért álláspontja szerint – miután mind a fiatakorúakra vonatkozó XX. Fejezet, mind a katonai büntetőeljárás szabályait tartalmazó XXI. Fejezet akként rendelkezik, hogy a Be. szabályait az adott külön eljárásban a fejezetben foglalt

eltérésekkel kell alkalmazni – a fiatakorúak bíróságára, az annak összetételére vonatkozó rendelkezéseknek a katonai büntetőeljárásban is érvényesülniük kell.

- [17] A Legfőbb Ügyészség a fellebbviteli főügyészség felülvizsgálati indítványát fenntartotta azzal a kiegészítéssel, hogy amennyiben az ügy terheltjei között egyaránt található fiatakorú és katona, az eljárás során – feltéve, hogy elkülönítésre nincs lehetőség – a Be. mindkét külön eljárási szabályainak érvényre kell jutnia.
- [18] Ezért arra tett indítványt, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat valamennyi terhelt tekintetében helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására.
- [19] A Kúria a megtámadott határozatokat – a Be. 424. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen eljárva – Be. 423. § (4) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálta felül.
- [20] A Be. 416. § (1) bekezdésének – a felülvizsgálati indítványban felhívott – c) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve a II.- IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.
- [21] A Be. 373. § (1) bekezdés II. a) pontja szerint pedig feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva.
- [22] Az erre a pontra alapított felülvizsgálati indítvány túlnyomó részt alapos.
- [23] Elöljáróban a Kúria rámutat arra, hogy mindaddig, amíg a bíróságokról szóló 1972. évi IV. törvényt módosító 1991. évi LVI. törvény az önálló katonai bíróságokat meg nem szüntette, a fiatakorúak elleni és a katonai büntetőeljárás találkozása nem okozott problémát, a katonai bíróságok fiatakorú polgári személlyel szemben is eljárhattak; ilyenkor az 1973. évi I. törvénynek mindkét külön eljárásra vonatkozó szabályait alkalmazni kellett a katonai büntetőeljárásban.
- [24] A büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvénynek a katonai büntetőeljárásra vonatkozó XV. Fejezete is csak az általános szabályoktól eltérő rendelkezéseket tartalmazta.
- [25] Ugyan a törvény 344. §-ára figyelemmel a katonával szemben a fiatakorúakkal szembeni külön eljárásról szóló XIII. Fejezet rendelkezéseit nem lehetett alkalmazni, azonban - ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság az ügyész által hivatkozott eseti döntésben, valamint a EBH 2001.510. szám alatt közzétett elvi határozatában is kifejtette – az idézett törvényhely alapján a Be. fiatakorúakról szóló XIII. Fejezetének rendelkezéseit csak a katonával szemben nem lehetett alkalmazni, azaz a fiatakorúakkal kapcsolatos rendelkezések kizárása

nem magához a katonai eljáráshoz, hanem a katona [1978. évi IV. tv. 122. § (1) bek.] terhelt személyéhez kötődött, és ez nem vonatkozott az eljárás fiatakorú – nem katona – terheltjeire.

- [26] Azaz a katonai bírósági eljárásban is érvényre kellett juttatni a fiatakorúakra vonatkozó eljárási rendelkezések közül a kötelező védelemre, a törvényes képviselőre, a sajátos bizonyítási eszközökre vagy az előzetes letartóztatás korlátozására vonatkozó rendelkezéseket, ezzel szemben a katonai büntetőeljárásban értelemszerűen nem a fiatakorúak ügyésze, hanem a katonai ügyész járt el.
- [27] Az 1973. évi I. törvénynek az 1995. évi XLI. törvénnyel történt módosításáig, 1995. szeptember 1. napjáig a törvény 297. §-ának (3) bekezdése lehetőséget adott arra is, hogy a fiatakorúak ügyében ne a fiatakorúak bírósága, hanem az általános szabályok szerint illetékes bíróság járjon el, ha a fiatakorú és a felnőttkorú terhelt helyi bírósági hatáskörbe tartozó ügyének összefüggése miatt az ügyész – kivételesen – előtte emelt vádat. Azonban a törvényhely szerint a fiatakorúakra vonatkozó fejezet rendelkezéseit az eljáró bíróság összetételére vonatkozó kivételével ebben az esetben is alkalmazni kellett.
- [28] Majd a jelenleg is hatályos Be., az 1998. évi XIX. törvény 2006. június 30. napjáig hatályban volt 492. §-a szerint a katonai büntetőeljárásban a katonával szemben a fiatakorúak elleni büntetőeljárás szabályai nem voltak alkalmazhatók.
- [29] A törvény e rendelkezéséhez fűzött indokolása szerint „a fiatakorúak elleni és a katonai büntetőeljárás szabályainak együttes alkalmazása a bíróság összetételére vonatkozó szabályok vonatkozásában kizárt, mert a katonai bíró nem lehet egyúttal a fiatakorúak ügyében ítélező bíró is. Nincs akadálya azonban annak, hogy a katonai ülnök egyúttal pedagógus szakképzettségű és foglalkozású ülnök legyen, így a fiatakorúak elleni eljárásban érvényesülő azon szabály, hogy a tanács egyik tagja pedagógus, a katonai büntetőeljárásban is érvényesíthető.”
- [30] Azaz a Be. 492. §-a – szemben a felülvizsgálati indítványban írtakkal – nem azt zárta ki, hogy amennyiben a Be. 470. § (3) bekezdése alapján a katonai tanács fiatakorú vádlottal szemben jár el, a katonai büntetőeljárásban a nem katona fiatakorú terhelttel szemben a fiatakorúakra vonatkozó szabályok érvényesüljenek, hanem azt, hogy a büntető anyagi jogi értelemben vett katonával szemben alkalmazzák a fiatakorúak elleni büntetőeljárás szabályait.
- [31] A Be. 492. §-át 2006. július 1. napjával a 2006. évi LI. törvény hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyező novella indoklása szerint erre azért volt szükség, mert a

honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény megszüntette annak a lehetőségét, hogy büntetőjogi értelemben vett fiatalkorú személy egyben katona is lehessen.

- [32] Ez is arra utal, hogy csak a katonának minősülő fiatalkorú terhelttel szemben volt kizárt a fiatalkorúakkal szembeni külön eljárás szabályainak alkalmazása.
- [33] Ahogy arra a ítéletábra katonai tanácsa is rámutatott: a Be. 472. §-a szabályozza a katonai büntetőeljárásban a bíróság összetételét, és nincs törvényi rendelkezés arra, hogy az eljáró tanács megalakításánál a fiatalkorúakra vonatkozó szabályokat alkalmazni kell-e.
- [34] Ebből a törvényi szabályozásból azonban a törvényszék helytelenül következtetett arra, hogy ezért nem is kell ezeket a szabályokat alkalmazni.
- [35] A Be. 446. §-a szerint a törvény rendelkezéseit a fiatalkorúak elleni büntetőeljárásban a XXI. Fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. Ilyen eltérő szabály a bíróság összetételére vonatkozó 448. § (2) bekezdése. Ez akként rendelkezik, hogy a fiatalkorúak elleni bírósági eljárásban első fokon a tanács elnöke (egyesbíró), másodfokon és – a Kúriát kivéve – harmadfokon a tanács egyik tagja az Országos Bírósági Hivatal elnöke által kijelölt bíró, a (3) bekezdés szerint pedig az elsőfokú bíróságon a tanács egyik ülnöke pedagógus.
- [36] A katonai büntetőeljárásra a Be. XXII. Fejezete tartalmaz külön szabályokat. Ebben ilyen szabály a 472. § (1) bekezdése; eszerint a katonai büntetőeljárásban első fokon és másodfokon hivatásos bíróként katonai bíró, első fokon ülnökként katonai ülnök jár el.
- [37] Azaz a Be. mindkét külön eljárás kapcsán tartalmaz az eljáró bíróságra vonatkozóan az általánostól részben eltérő, részben azokat kiegészítő rendelkezéseket, ugyanakkor nem tartalmaz olyan szabályt, amely a katonai büntetőeljárásban a fiatalkorúak elleni eljárás szabályainak alkalmazását kizárja.
- [38] Ilyen következtetésre sem lehet jutni, mert ahol ez a jogalkotói akarat, ott a törvény kifejezetten rendelkezik arról, ha valamely külön eljárási szabály, vagy maga a jogintézmény nem alkalmazható. Így a fiatalkorúak elleni büntetőeljárásban a törvény kizárja a tárgyalás megtartását a Be. 279. § (3) bekezdésének alkalmazásával [461. § (2) bek.], a Be. XXVI. Fejezete szerinti eljárást a vádlott távollétében [461. § (1) bek.], a tárgyalásról lemondást (463. §), és meghatározza, hogy a kiemelt jelentőségű ügyekre vonatkozó szabályok közül melyek nem alkalmazhatóak (464/A. §). Hasonlóképpen kifejezetten rendelkezik a katonai büntetőeljárásban az óvadék megállapításának kizárásáról (484. §), a vádemelés elhalasztásának, a közvetítői eljárás alkalmazásának korlátozásáról (485/C. §), valamint arról, hogy katonával szemben házi őrizet nem rendelhető el [138. § (5) bek.].
- [39] A törvény nem tartalmaz olyan rendelkezést sem, hogy a katonai büntetőeljárásban

fiatalkorú terhelt összefüggő büntetőügyét nem lehet elbírálni, fordítva azonban ez nincs így.

- [40] A Be. 470. §-a, amelynek címe „A katonai büntetőeljárás hatálya”, pontosan tartalmazza, hogy az ott felsorolt személyek által elkövetett mely bűncselekmények miatt van helye katonai büntetőeljárásnak. A fiatalkorúak elleni büntetőeljárás külön szabályai ilyen, a hatályra vonatkozó rendelkezést nem tartalmaznak.
- [41] Azaz a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó személy ellen a Be. 470. §-ban feltüntetett bűncselekmények miatt csak katonai büntetőeljárásnak van helye.
- [42] Azonban az, hogy a XXII. Fejezetben felsorolt személyek által elkövetett, a fejezetben megjelölt bűncselekmények miatt az eljárás csak a katonai büntetőeljárás szabályai szerint folyhat, nem jelenti azt, hogy akkor, ha a katonai tanács a katona mellett – a katonai büntetőeljárás hatálya alá nem tartozó – fiatalkorúval szemben is eljár, a fiatalkorúak bíróságára vonatkozó rendelkezéseknek a katonai büntetőeljárásban nem kell érvényesülnie.
- [43] Ezért a fiatalkorú ellen eljáró bíróság összetételére vonatkozó szabálynak megfelelően a katonai büntetőeljárásban eljáró katonai bírónak, illetve másodfokon az ítéletábla katonai tanácsa egyik tagjának rendelkeznie kell a Be. 448. § (2) bekezdése szerinti, az Országos Bírósági Hivatal elnöke általi kijelöléssel.
- [44] E szabály alapján a katonai bíró – nem e minőségében – akkor, ha a külön törvény [a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII., majd a 2011. évi CLXII. tv. (a továbbiakban: Bjt.)] szerinti, a fiatalkorú ügyeiben eljáró bírói kijelöléssel rendelkezik, eljárhat a fiatalkorúakkal szemben is akár az elsőfokú tanács elnökeként, akár a másodfokú tanács egyik tagjaként, sőt utóbbi esetekben akkor, ha a tanács másik tagja ilyen kijelöléssel rendelkezik, e kijelölés nélkül is.
- [45] Ugyanakkor a 2006. évi LI. törvény beillesztette a Be.-be a 471. § (3) bekezdését, ezzel lehetővé téve, hogy a katonai bíró a nem katonai büntetőeljárásra tartozó ügyekben is eljárhasson. Így eljárhat – amennyiben a fiatalkorúak ügyeinek intézésre kijelölt bíró – akár a fiatalkorúak tanácsának elnökeként, akár annak tagjaként.
- [46] Azonban ez a felhatalmazás csak a hivatásos bíróra vonatkozik, és nem terjed ki a katonai tanács ülnök tagjaira; a katonai ülnök kizárólag a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó ügyekben járhat el.
- [47] Abban az esetben pedig, ha a törvényszék katonai tanácsa a fiatalkorúak ellen is folyó büntetőügyet tanácsban bírálja el, a katonai ülnökök egyikének pedagógusnak kell lennie; így felel meg a katonai tanács összetétele – a tanács elnökének a fiatalkorúak ügyeinek intézésre kijelölt volta mellett – a fiatalkorúakra vonatkozó külön eljárási szabálynak is.

- [48] A Kúria azonban rámutat arra is, hogy a bírósági ülnökök kiválasztásának (megválasztásának) szabályait nem a Be., hanem a Bjt. tartalmazza, ezért a Bjt. szabályozásával kell megoldani azt, hogy a katonai büntetőeljárásra pedagógus katonai ülnökök megválasztására is sor kerüljön.
- [49] Mindezek alapján a Kúria a felülvizsgálati indítványt alaposnak találta annyiban, hogy az eljáró első- és másodfokú katonai tanács megsértette a fiatakorú terheltek ellen is folyó bírósági eljárásban a tanács összetételére vonatkozó rendelkezést, és mivel így a fiatakorúak tekintetében a bíróság nem volt törvényesen megalakítva, elkövette a Be. 373. § (1) bekezdés II. a) pontja szerinti, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést.
- [50] Nem osztotta azonban a Kúria az indítványozó, illetve a Legfőbb Ügyészség azon álláspontját, amely szerint hatályon kívül helyezésnek van helye valamennyi terhelte nézve.
- [51] A nem fiatakorú terheltekkel szemben a fiatakorúakra vonatkozó szabály nem volt irányadó; velük szemben azokat nem, csak a katonai külön eljárás szabályait kellett alkalmazni, a bíróság összetétele ennek megfelelt és így törvényes volt.
- [52] Ezért a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatokat fk. G. T. A. III. r., fk. Sz. S. IV. r., fk. Sz. Zs. M. V. r. és fk. B. B. VI. r. terheltekre vonatkozó részében helyezte hatályon kívül a Be. 428. § (2) bekezdése alapján, s az első fokon eljáró bíróságot új eljárásra utasítva.
- [53] Ugyanakkor L. A. I. r. és G. A. II. r. terheltekre vonatkozó részében a megtámadott határozatokat – miután nem észlelt a Be. 423. § (5) bekezdésére figyelemmel hivatalból lefolytatott vizsgálat alapján egyéb, a 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti eljárási szabálysértést – a Be. 426. §-a alapján hatályukban fenntartotta.
- [54] A Be. 308. § (1) bekezdése szerint áttételnek a tárgyalás megkezdését követően csak akkor van helye, ha az ügy elbírálása a bíróság hatáskörét meghaladja, vagy az katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozik, illetve az ügy elbírálására a Be. 17. § (5)-(6a) bekezdése szerinti bíróság az illetékes.
- [55] Az ügyben első fokon eljáró törvényszékkel szemben ilyen kizáró ok nem áll fenn, így a törvényszék hatásköre – ahogy illetékessége is – rögzült.
- [56] Figyelemmel arra, hogy az eljárás katonák ellen már nem, hanem csak fiatakorúak ellen van folyamatban, a bíróságnak a fiatakorúak bíróságának összetételére vonatkozó szabályok szerint kell eljárnia.
- [57] Ezért a megismételt eljárást a törvényszéknek kell lefolytatnia a fiatakorúakkal szembeni

külön eljárás egyéb szabályainak szem előtt tartásával.
(Kúria Bfv. I. 491/2016.)